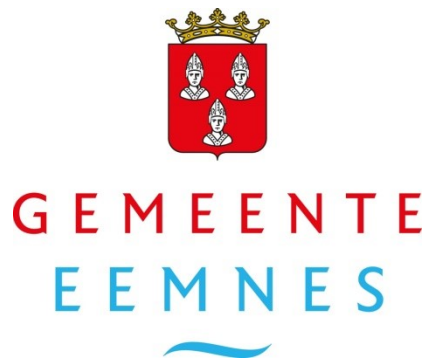

MEMO

Betreft: Meicirculaire Gemeentefonds

Datum: 13 juni 2019

Van: College

Aan: De Raad

Aanleiding

Na de Kadernota 2020 is de meicirculaire verschenen. Het hoofdbeeld is dat het accres van het gemeentefonds fors naar beneden is bijgesteld. Daarnaast heeft het Rijk voor de jeugdzorg voor drie jaar (2019 – 2021) eenmalig extra middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Door de daling van het accres betalen we feitelijk die eenmalige middelen als gemeenten zelf.

In de Kadernota 2020 werd uitgegaan van een groei van de algemene uitkering dankzij de september- en decembercirculaire en is ter dekking van o.a. de CAO-stijging een inschatting gemaakt van de gevolgen van de meicirculaire middels een stelpost van € 250.000 extra inkomsten.

De forse neerwaartse bijstelling en de correctie van die bijstelling door eenmalig extra geld te voteren (niet geoormerkt!) voor jeugdzorg, maakt dat we bij het handhaven van de strikte afzondering voor het sociaal domein nu de situatie krijgen dat we de positieve bijstelling sociaal domein in de reserve sociaal domein moeten storten en dat we een forse bezuinigingsopgave hebben voor de rest van de begroting.

Overigens we berekenen (benaderen) het sociaal domein binnen de AU (Algemene Uitkering) zelf. Het Rijk is hiermee gestopt en heeft het sociaal domein inmiddels toegevoegd aan de AU.

Wat betekent de meicirculaire bij ongewijzigd beleid. In cijfers:

Gevolgen meicirculaire 2019 voor:				
Ontwikkeling Algemene Uitkering (AU)	2020	2021	2022	2023
Algemene Uitkering Meicirculaire 2019	-10.216.877	-10.411.160	-10.411.798	-10.619.929
Sociaal domein Meicirculaire 2019	-342.974	-341.151	-340.828	-342.851
Totaal uitkering Meicirculaire 2019 Eemnes (A)	-10.559.851	-10.752.311	-10.752.626	-10.962.780
Algemene uitkering in de begroting 2019-2022	-9.824.710	-9.979.746	-10.200.231	-10.200.231
Sociaal domein in de begroting 2019-2022	-396.430	-389.248	-376.396	-376.396
Gemeentefonds conform begroting 2019-2022 (B)	-10.221.140	-10.368.994	-10.576.627	-10.576.627
Vershil C (= A -/- B)	-338.711	-383.317	-175.999	-386.153
Reeds in de kadernota 2020 meegenomen:				
september-/decembercirculaire 2018	-127.992	-206.569	-220.900	-220.900
Stelpost meicirculaire 2019	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
Totaal mutaties reeds verwerkt in P&C-documenten (D)	-377.992	-456.569	-470.900	-470.900
Te corrigeren AU bij de begroting 2020 E (= C -/- D)	39.281	73.252	294.901	84.747
Ontwikkeling meerjarenperspectief a.g.v. meicirculaire 2019				
Stand Kadernota 2020 Eemnes	78.800	-421.121	-34.623	-12.325
correctie berekening Kadernota/AU		293.227	32.360	
Te corrigeren AU bij de begroting 2020	39.281	73.252	294.901	84.747
Voorlopig begrotingssaldo 2020 Eemnes (excl. verwerking taakmutaties)	118.081	-54.642	292.638	72.422
Taakmutaties in meicirculaire 2019 t.b.v. Eemnes (lastenmutaties)				
SD: Jeugdhulp - extra middelen	118.436	119.546		
SD: Loon- en prijsbijstelling 2019 Wmo 2015, WmoHV en Jeugd	97.656	100.355	102.317	104.609
SD: beleid sociaal domein volgt ontwikkeling algemene uitkering	60.563	68.538	105.652	147.317
Rijksvaccinatieprogramma	3.911	3.911	3.911	3.911
Verhoging taalniveau statushouders (DU)	10.607			
Brede impuls combinatiefuncties/buurtspportcoaches (DU)	14.045	14.045	14.045	14.045
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	-10.196	-15.294	-15.294	-15.294
Armoedebestrijding kinderen (DU)	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
Totaal aan taakmutaties	287.022	283.101	202.631	246.588
				(- = voordelig)
Financieel Perspectief inclusief het opvoeren van alle taakmutaties	405.103	228.459	495.269	319.010

Wanneer we strikt vasthouden aan het afzonderen van het sociaal domein uit de Algemene Uitkering dan zullen we op basis van de meicirculaire extra aan het sociaal domein toevoegen € 276.655 in 2020, € 288.439 in 2021, € 207.969 in 2022 en € 251.926 in 2023. Samen ruim € 1 mln. die feitelijk in de reserve SD terecht komt, omdat we de uitgaven al reëel hebben geraamd.

Het Financieel Perspectief zou dan uitkomen op forse tekorten de komende jaren. Een bezuiniging of OZB-verhoging of schrappen van nieuw beleid (groen) of andere maatregelen die structureel minimaal € 400.000 opleveren, moet dan gevonden worden. Dat betekent dat het de vraag is of we bijvoorbeeld de extra middelen voor groenonderhoud totaal € 249.500 m.i.v. 2020 eigenlijk wel beschikbaar hebben. En dan nog zijn we er niet. Versterking van de BEL Combinatie is ook niet mogelijk, hoewel wenselijk.

Als we die strikte koppeling loslaten en de taakmutaties SD terug brengen naar alleen die conform de Kadernota (de extra middelen jeugdzorg voor 2020 en 2021) dan komt er een ander beeld uit, namelijk de 'sigaar uit eigen doos' die we krijgen voor het sociaal domein en die feitelijk door het Rijk gefinancierd wordt door het acres van de algemene uitkering fors te verlagen, wordt gecorrigeerd. We beschouwen het sociaal domein als een logische taak die we als gemeente uitvoeren. De uitgaven en de intensiveringen (investeringen voorveld en preventie) van het sociaal domein kunnen tot en met 2022 gefinancierd worden uit de reserve sociaal domein. Met ingang van 2023 nemen we de uitgaven sociaal domein dan volledig op in de reguliere begroting.

Dat levert het volgende beeld op:

<i>Gevolgen meircirculaire 2019 voor:</i>				
Ontwikkeling Algemene Uitkering (AU)	2020	2021	2022	2023
Algemene Uitkering Meircirculaire 2019	-10.216.877	-10.411.160	-10.411.798	-10.619.929
Sociaal domein Meircirculaire 2019	-342.974	-341.151	-340.828	-342.851
Totaal uitkering Meircirculaire 2019 Eemnes (A)	-10.559.851	-10.752.311	-10.752.626	-10.962.780
Algemene uitkering in de begroting 2019-2022	-9.824.710	-9.979.746	-10.200.231	-10.200.231
Sociaal domein in de begroting 2019-2022	-396.430	-389.248	-376.396	-376.396
Gemeentefonds conform begroting 2019-2022 (B)	-10.221.140	-10.368.994	-10.576.627	-10.576.627
Vershil C (= A -/- B)	-338.711	-383.317	-175.999	-386.153
<i>Reeds in de kadernota 2020 meegenomen:</i>				
september-/decembercirculaire 2018	-127.992	-206.569	-220.900	-220.900
Stelpost meircirculaire 2019	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
Totaal mutaties reeds verwerkt in P&C-documenten (D)	-377.992	-456.569	-470.900	-470.900
Te corrigeren AU bij de begroting 2020 E (= C -/- D)	39.281	73.252	294.901	84.747
Ontwikkeling meerjarenperspectief a.g.v. meircirculaire 2019				
Stand Kadernota 2020 Eemnes	78.800	-421.121	-34.623	-12.325
correctie berekening Kadernota/AU		293.227	32.360	
Te corrigeren AU bij de begroting 2020	39.281	73.252	294.901	84.747
Voorlopig begrotingssaldo 2020 Eemnes (excl. verwerking taakmutaties)	118.081	-54.642	292.638	72.422
Taakmutaties in meircirculaire 2019 t.b.v. Eemnes (lastenmutaties)				
SD: Jeugdhulp - extra middelen	118.436	119.546		
Rijksvaccinatieprogramma	3.911	3.911	3.911	3.911
Verhoging taalniveau statushouders (DU)	10.607			
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	14.045	14.045	14.045	14.045
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	-10.196	-15.294	-15.294	-15.294
Armoedebestrijding kinderen (DU)	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
Totaal aan taakmutaties	128.803	114.208	-5.338	-5.338
	2020	2021	2022	2023
Financieel Perspectief na taakmutaties	246.884	59.566	287.300	67.084

Het meerjarig financieel beeld wordt dan een stuk beter, maar blijft nog steeds een uitdaging voor m.n. 2020 en 2022. En met ingang van 2023 wordt het sociaal domein niet langer via de reserve bekostigd, maar volledig vanuit de begroting. Dat betekent dat in 2023 de uitgaven die nu nog (deels) via de reserve lopen in de begroting opgenomen moeten worden. De reserve sociaal domein kunnen we niet nu al opheffen, omdat dan de uitgaven (intensiveringen) volledig in de begroting moeten worden opgenomen en de dan ontstane tekorten dekken t.l.v. de algemene reserve past niet in het beleid van de provincie Utrecht. We hebben er bij de Kadernota 2018 voor gekozen om volop in te zetten op preventie en de zogenaamde 'kanteling van dure naar goedkopere zorg door vroegsignalering'. Dat willen we de komende jaren voort zetten. Dat moet op termijn leiden tot minder beroep op zorg, maar hier gaat de kost voor de baat uit.

Voorstel:

1. Uitgangspunt voor de begroting 2020 en de meerjarenraming is een (geleidelijke) ontschotting van het sociaal domein, waarna die per 2023 integraal in de begroting wordt opgenomen.
2. De reserve sociaal domein de komende jaren in stand te houden en in te blijven zetten om de lijn van investeren in preventie, vroegsignalering etc. overeind te houden, om zo op termijn de kosten beter in de hand te houden.

Als we kijken naar de huidige doorrekening van de AU dan zien we dat we hierin nog wat verfijning kunnen aanbrengen als het gaat om de woningbouw en ontwikkeling van de inwoneraantallen. De vertraging van de herontwikkeling De Hilt/HSS betekent latere oplevering en pas later een positief effect op de AU. Het tempo Zuidpolder is eveneens van invloed op de ontwikkeling van de AU. Met het opleveren van nieuwe woningen creëren we (voor zover geen starters of gezinsverdunning) een verhuisbeweging die pas langzaam een groei qua inwonertal oplevert. De effecten van de opgeleverde woningen in 2018 worden pas in 2019 of 2020 helemaal duidelijk. De Woonvisie heeft de behoefte aan nieuwe woningen in Eemnes onderbouwd en dat komt op 42 -46 woningen per jaar. De AU wordt voor 70 – 80% toegekend op (diverse) inwonersmaatstaven. Dus een groei van Eemnes die minimaal gelijke tred houdt met de groei van Nederland (ca. 100.000 inwoners per jaar de afgelopen jaren) is dan ook wenselijk om geen (relatieve) krimpgemeente te worden. Op basis van de jaarcijfers 2018 van Woningnet hebben we verder een grote groep actief zoekende naar een sociale huurwoning. De toewijzing van de nieuwe woningen van Amerveld zal verder inzicht geven in die vraag. Meer of minder woningen bouwen heeft een directe invloed op onze financiële positie.

Voorstel:

3. We hanteren voor de Meerjarenbegroting een groei van huishoudens en inwoners door uit te gaan van de Woonvisie die in januari 2019 is vastgesteld en neer komt op 42 – 46 woningen per jaar. Hiervoor nemen we een stelpost op.

In 2020 hebben we in de begroting nog een stelpost niet gerealiseerde bezuinigingen staan die we kunnen schrappen. Voorts stellen we voor de versterking van de algemene reserve vanuit de resultaten (hoewel wenselijk, maar nood breekt wet) voor de komende jaren te schrappen.

In de Kadernota 2020 is al aandacht besteed aan onze reservepositie. De algemene reserve gaat met het vaststellen van de jaarrekening naar ca. € 2,3 mln. Omdat we op termijn geen reserve sociaal domein hebben en omdat de mutaties in de AU bij elke circulaire fors zijn, acht het college het wenselijk om die reserve op termijn naar € 3,5 mln. te brengen als een noodzakelijke en prudente buffer. Dat betekent dat overschotten in de jaarrekening en positieve grondexploitaties bij voorrang aangewend worden om de reserves te versterken.

Voorstel:

4. Op termijn streeft de gemeente Eemnes naar een algemene reserve van € 3,5 mln. hiervoor worden bij voorrang positieve rekeningsaldo's en positieve Grondexploitaties aangewend.

In de Participatiemaatschappij worden fiscaal de winsten Zuidpolder verantwoord en is inmiddels afgerekend (VpB) over de jaren tm 2018. In de Kadernota is een dividend opgenomen van € 50.000 per jaar de komende vier jaar, we stellen voor dat op te hogen met € 50.000 naar € 100.000.

Het perspectief wordt dan:

	2020	2021	2022	2023
				(- = voordelig)
Financieel Perspectief na taakmutaties	246.884	59.566	287.300	67.084
Kritische onderbouwing groei van Eemnes	-40.000	-40.000	-75.000	-75.000
stelpost niet gerealiseerde bezuinigingen (alleen 2020 beschikbaar)	-100.000			
verhogen dividend participatiemaatschappij	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
niet versterken algemene reserve	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
sociaal domein in begroting				340.000
Financieel Perspectief na dekkingsvoorstellen	6.884	-80.434	112.300	232.084

Dat betekent dat we een redelijk meerjarenperspectief hebben. Alleen in 2023 hebben we nog een uitdaging, omdat dan het sociaal domein niet meer deels via de reserves wordt gefinancierd. De € 7.000 in 2020 moet bij de begroting op te lossen zijn. Een eenmalig tekort in 2022 is voor de provincie aanvaardbaar. Blijft over 2023.

De voornoemde uitgangspunten betekenen dat we alle uitgaven van het sociaal domein dus reëel en in volle omvang in onze begroting opnemen. Dat we de komende jaren voor onze extra wensen nog wel kunnen terugvallen op de reserve sociaal domein. Maar dat we tegenvallers (en meevallers) in het sociaal domein na 2022 gewoon binnen de algemene begroting opvangen. Dat is met alle risico's wel onzeker, maar om nu extra te bezuinigen omdat het Rijk de gemeenten een sigaar uit eigen doos geeft, lijkt ons ook onwenselijk.

We verwachten dat uit de discussies met het Rijk over de houdbaarheid van de uitgaven sociaal domein (veel gemeenten moeten fors bezuinigen), de wensen van het kabinet m.b.t. een klimaatakkoord met de gemeenten en het Inter-Bestuurlijk Programma (IBP) met alle wensen die het Rijk bij gemeenten heeft gelegd er of een breuk optreedt of dat het gemeentefonds adequaat wordt gevuld.

De vraag is ook of de strakke koppeling van uitgaven aan het oude budget sociaal domein gelet op de vergrijzing en toenemend beroep op de jeugdhulp wenselijk is. De uitgaven zullen deels blijven stijgen en als die sec binnen het sociaal domein moeten worden opgelost, betekent dat ook het risico dat de zorg voor hen die het echt nodig hebben onder druk komt. Op basis van de inzichten bij de Kadernota was de reserve sociaal domein eind 2023 immers al leeg. We halen de komende jaren jaarlijks ca. € 0,5 mln. uit de reserve sociaal domein om de tekorten op te vangen en de investeringen in de kanteling/voorveld te financieren. Tegen die tijd is het sociaal domein een gewone gemeentelijke taak, zoals bibliotheekwerk, sport en cultuur dat ook zijn. Een alternatief is dat we kosten gaan omlabelen en er een label sociaal domein aan hangen, maar dat leidt tot nog meer onzuiverheid. Ook vanuit het perspectief van een verantwoorde zorg voor de kwetsbare inwoners is het juist een teken van kracht om die taken als gemeentelijke basistaken te zien, die we in onze begroting meenemen.

De afgelopen jaren hebben we overigens steeds geld overgehouden binnen het sociaal domein t.o.v. de begroting en dat geld weer terug gestort in de reserve. Dat blijven we doen, maar resultaten uit het verleden geven geen garantie voor de toekomst. In de Kadernota 2020 zijn we uitgegaan van minder overschotten en een toenemend beroep op de WMO door de invoering van het abonnementstarief (waarvoor de VNG een adequate compensatie eist). Of die aannames ook uitkomen, meevallen of tegenvallen, zal de komende jaren moeten blijken.

Voorstel:

5. Tot en met 2022 blijven we het sociaal domein (voor zover mogelijk) nog beschouwen als gesloten systeem en dus overschotten en tekorten t.o.v. onze uitgavenraming verrekenen we nog steeds met de reserve sociaal domein.

De insteek van de Kadernota 2020 blijft ondanks de forse budgettaire tegenwind aldus overeind. Ook meerjarig is het perspectief dat we niet fors hoeven te bezuinigen, al is er voor extra wensen helaas ook voorlopig geen geld. Dat knelt vooral waar het de BEL Combinatie betreft, aangezien we daar voorlopig geen financiële middelen voor hebben. We lopen echter wel steeds meer risico's, de kosten zullen op diverse terreinen voorlopig

blijven stijgen, dus de komende periode moeten we daar wel actief op sturen. Ook in onze meerjarenraming zitten nu eenmaal nog behoorlijke opgaven en investeringen.

In een periode waarbij vele gemeenten worstelen met het in evenwicht brengen van hun uitgaven (tenzij ze zoals Blaricum een groeigemeente zijn) is dat op zich een positie om te koesteren. Zoals ook geconstateerd in de Kadernota staat Eemnes er gemiddeld goed voor. We verwachten verder dat voor zowel het sociaal domein als voor de overige wensen vanuit het Rijk (RES, IBP) richting de gemeenten in den brede er tussen Rijk en VNG een akkoord wordt gesloten om de financiële positie van de gemeenten houdbaar te laten zijn. Daar waar het middelen zijn voor het sociaal domein (structurele tegemoetkoming jeugdzorg of compensatie abonnementstarief) zullen we die gebruiken om ook in 2023 het sociaal domein te betalen (financieel te dekken). Eventuele nieuwe ruimte die ontstaat op basis van de afspraken tussen Rijk en VNG en die in de september of decembercirculaire beschikbaar komt, zullen we met voorrang bestempelen voor het versterken van de BEL Combinatie. Ook de nieuwe beleidsvoornemens bij Prinsjesdag, nieuwe inzichten over de loon- en prijscompensatie en investeringen van het Rijk kunnen leiden tot meer armslag.

Voorstel:

6. De tegemoetkomingen in het sociaal domein worden t/m 2022 daarbinnen gereserveerd en m.i.v. 2023 en verder aangewend om de structurele tekorten van het sociaal domein te dekken.
7. Ter versterking van de BEL Combinatie streven we naar een (structurele) versterking van € 300.000 (Eemnesser aandeel) waarbij een positieve structurele bijstelling op basis van de septembercirculaire 2019 uitgangspunt zal zijn.